

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä. Tämän tehtävän toteuttamiseen kunta tarvitsee jokaisen hallinnonalan osaamista ja yhteistyötä.

Terveyden edistäminen on

- tietoista terveyteen sijoittamista ja voimavarojen kohdentamista
- terveyden taustatekijöihin vaikuttamista
- väestön terveyden ja toimintakyvyn lisäämistä
- kansantautien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien vähentämistä
- väestöryhmien välisten terveysterojen kaventamista

Näihin tavoitteisiin pyritään sekä terveydenhuollon että muiden hallinnonalojen toimin siten, että vaikutetaan terveyden taustatekijöihin eli terveyden determinantteihin. Terveyden determinantit ovat yksilöllisiä, sosiaalisia, rakenteellisia ja kulttuurisia tekijöitä, kuten esimerkiksi elinolot, toimeentulo, koulutus, työolot, palvelujen saatavuus ja toimivuus sekä ihmisten omat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, asenteet ja elintavat.

Terveyden edistämisen laatusuositus on kokonaisuudessaan saatavilla Internetissä www.stm.fi > julkaisut, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:19.

Lisätietoja:

www.terveys2015.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Terveysosasto
Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puh. (09) 16001
www.stm.fi > julkaisut

Tämän esitteen tilaukset:
terveys2015@stm.fi

ISSN 1236-2123

ISBN 978-952-00-2364-5 (nid.)

ISBN 978-952-00-2365-2 (PDF)

Yliopistopaino, Helsinki 2007

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

2007:5

Terveyden edistämisen laatusuositus

Terveyden edistämisen laatusuositus

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Esitteitä 2007:5

Terveyden edistämisen laatusuositus

- tarkastelee terveyden edistämistä kunnassa johtamisen, kehittämisen, toiminnan suunnittelun ja toteutuksen sekä seurannan ja arvioinnin kannalta
- toimii työvälineenä kunnan eri hallinnonalojen ammattilaisille ja päättäjille
- tukee monialaista terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttamista

Laatusuosituksen liitteenä on esimerkkejä erilaisista terveyden edistämisen aihealueista: ravitsemus, liikunta, päihteiden käytön ehkäisy, tapaturmien ehkäisy, suun terveys, tartuntatautien ehkäisy ja seksuaaliterveyden edistäminen. Lisäksi suositukseen on koottu esimerkkejä eri ikäryhmien terveyden edistämisen tarpeista, terveyden edistämistä koskeva lainsäädäntö ja aihepiiriin liittyvää sanastoa.

Terveyden edistämisen laatusuositus jäsentää kunnan terveyden edistämisen toimintakäytäntöjä johtamisen näkökulmasta. Käytännön toimintaa ohjaavia aiemmin julkaistuja suosituksia ovat mm. Mielenterveyspalvelujen laatusuositus (STM 2001), Päihdepalvelujen laatusuositus (STM 2002), Ehkäisevän päihdetyön laatuksiteerit (Stakes 2006), Kouluterveydenhuollon opas (STM 2002), Kouluterveydenhuollon laatusuositus (STM 2004), Lastenneuvolaopas (STM 2004) ja Opiskeluterveydenhuollon opas (STM 2006).

Terveyden edistämisen laatusuosituksen kuusi toimintalinjaa

Esimerkkejä suosituksista

1. Terveyden edistämisen toimintapolitiikka ja johtaminen	<ul style="list-style-type: none">• Toimintapolitiikka perustuu kunnan ja kuntalaisten hyvinvointia ja palvelujärjestelmän toimivuutta kuvaavaan tietoon• Kunta sitoutuu terveyden edistämiseen kuntastrategiassa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa• Terveyden edistämisen johtaminen on monialaisen osaamisen ja eri hallinnonalojen perustehtävien yhteensovittamista• Terveysnäkökohdat tehdään näkyviksi päätöksenteossa ennakoarviointia käyttäen
2. Terveyttä edistävät elinympäristöt	<ul style="list-style-type: none">• Esteetön, turvallinen, viihtyisä, virikkeellinen ja sosiaalista hyvinvointia edistävä ympäristö
3. Terveyttä edistävä yhteistyö ja osallistuminen	<ul style="list-style-type: none">• Kunta tukee alueellaan toimivia yhteisöjä vahvistamaan yhteisöllisyyttä ja parantamaan elinoloja• Kuntalaisten suoria osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan
4. Terveyden edistämisen osaaminen	<ul style="list-style-type: none">• Henkilöstö on tietoinen terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn tavoitteista ja keinoista vaikuttaa terveyteen ja sen taustatekijöihin• Henkilöstön ja kuntajohdon ammatillisesta ja strategisesta terveyden edistämisen osaamisesta huolehditaan
5. Terveyttä edistävät palvelut	<ul style="list-style-type: none">• Palvelut suunnitellaan yhteistyössä paikalliset olosuhteet, palvelurakenne ja palveluiden tarve huomioon ottaen• Väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen otetaan huomioon palveluja suunniteltaessa ja toteutettaessa• Ehkäisevän toiminnan voimavarat ovat riittävät.
6. Terveyden edistämisen seuranta ja arviointi	<ul style="list-style-type: none">• Seuranta ja arviointi tuottavat tietoa, miten kunnan toimintarakenteet ja -käytännöt edistävät terveyttä ja miten tavoitteet toteutuvat• Kunta luo arviointikäytännöt ja hyväksyy seuranta-indikaattorit

Etukansi:

Terveyden edistämisen laatusuositus

Esitteitä 2007:5

Sivu 2:

Terveyden edistämisen laatusuositus

- tarkastelee terveyden edistämistä kunnassa johtamisen, kehittämisen, toiminnan suunnittelun ja toteutuksen sekä seurannan ja arvioinnin kannalta
- toimii työvälineenä kunnan eri hallinnonalojen ammattilaisille ja päättäjille
- tukee monialaista terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttamista

Laatusuosituksen liitteenä on esimerkkejä erilaisista terveyden edistämisen aihealueista: ravitsemus, liikunta, päihteiden käytön ehkäisy, tapaturmien ehkäisy, suun terveys, tartuntatautien ehkäisy ja seksuaaliterveyden edistäminen. Lisäksi suositukseen on koottu esimerkkejä eri ikäryhmien terveyden edistämisen tarpeista, terveyden edistämistä koskeva lainsäädäntö ja aihepiiriin liittyvää sanastoa.

Terveyden edistämisen laatusuositus jäsentää kunnan terveyden edistämisen toimintakäytäntöjä johtamisen näkökulmasta. Käytännön toimintaa ohjaavia aiemmin julkaistuja suosituksia ovat mm. Mielenterveyspalvelujen laatusuositus (STM 2001), Päihdepalvelujen laatusuositus (STM 2002), Ehkäisevän päihdetyön laatuksiteerit (Stakes 2006), Kouluterveydenhuollon opas (STM 2002), Kouluterveydenhuollon laatusuositus (STM 2004), Lastenneuvolaopas (STM 2004) ja Opiskeluterveydenhuollon opas (STM 2006).

Sivu 3 ja 4:

1. Terveyden edistämisen toimintapolitiikka ja johtaminen	<ul style="list-style-type: none">• Toimintapolitiikka perustuu kunnan ja kuntalaisten hyvinvointia ja palvelujärjestelmän toimivuutta kuvaavaan tietoon• Kunta sitoutuu terveyden edistämiseen kuntastrategiassa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa• Terveyden edistämisen johtaminen on monialaisen osaamisen ja eri hallinnonalojen perustehtävien yhteensovittamista• Terveysnäkökohdat tehdään näkyviksi päätöksenteossa ennako- arviointia käyttäen
2. Terveyttä edistävät	<ul style="list-style-type: none">• Esteetön, turvallinen, viihtyisä, virikkeellinen

elinympäristöt	ja sosiaalista hyvinvointia edistävä ympäristö
3. Terveyttä edistävä yhteistyö ja osallistuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kunta tukee alueellaan toimivia yhteisöjä vahvistamaan yhteisöllisyyttä ja parantamaan elinoloja • Kuntalaisten suoria osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan
4. Terveyden edistämisen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö on tietoinen terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn tavoitteista ja keinoista vaikuttaa terveyteen ja sen taustatekijöihin • Henkilöstön ja kuntajohdon ammatillisesta ja strategisesta terveyden edistämisen osaamisesta huolehditaan
5. Terveyttä edistävät palvelut	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelut suunnitellaan yhteistyössä paikalliset olosuhteet, palvelurakenne ja palveluiden tarve huomioon ottaen • Väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen otetaan huomioon palveluja suunniteltaessa ja toteutettaessa • Ehkäisevän toiminnan voimavarat ovat riittävät.
6. Terveyden edistämisen seuranta ja arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Seuranta ja arviointi tuottavat tietoa, miten kunnan toimintarakenteet ja -käytännöt edistävät terveyttä ja miten tavoitteet toteutuvat • Kunta luo arviointikäytännöt ja hyväksyy seuranta-indikaattorit

Sivu 5:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä. Tämän tehtävän toteuttamiseen kunta tarvitsee jokaisen hallinnonalan osaamista ja yhteistyötä.

Terveyden edistäminen on

- tietoista terveyteen sijoittamista ja voimavarojen kohdentamista
- terveyden taustatekijöihin vaikuttamista
- väestön terveyden ja toimintakyvyn lisäämistä

- kansantautien, tapaturmien ja muiden terveysongelmien vähentämistä
- väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamista

Näihin tavoitteisiin pyritään sekä terveydenhuollon että muiden hallinnonalojen toimin siten, että vaikutetaan terveyden taustatekijöihin eli terveyden determinantteihin. Terveyden determinantit ovat yksilöllisiä, sosiaalisia, rakenteellisia ja kulttuurisia tekijöitä, kuten esimerkiksi elinolot, toimeentulo, koulutus, työolot, palvelujen saatavuus ja toimivuus sekä ihmisten omat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, asenteet ja elintavat.

Takasivu:

Terveyden edistämisen laatusuositus on kokonaisuudessaan saatavilla Internetissä www.stm.fi > julkaisut, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:19.

Lisätietoja:

www.terveys2015.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Terveysosasto
Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puh. (09) 16001
www.stm.fi > julkaisut

Tämän esitteen tilaukset:
terveys2015@stm.fi

ISSN 1236-2123

ISBN 978-952-00-2364-5 (nid.)

ISBN 978-952-00-2365-2 (PDF)

Yliopistopaino, Helsinki 2007

2007:5

Terveyden edistämisen laatusuositus

STM-logo